

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

Kotnikova 38, 1000 Ljubljana

T: 01 478 46 00

F: 01 478 47 19

E: gp.mvzt@gov.si

RS, URAD VLADE RS ZA
KOMUNICIRANJE
g. Matjaž Kek, vodja Sektorja za
komunikacijske projekte
Gregorčičeva 25
SI – 1000 LJUBLJANA

Številka: 6033-10/2012/3
Datum: 20. 3. 2012

Zadeva: Ukinitev absolventskega staža
Zveza: vaš dopis št. 092-45/2012/1 z dne 6. 3. 2012

Spoštovani,

prek spletnega orodja *predlagam.vladi.si* je bilo priporočeno, da se ukine "absolventa", saj je to le "praksa zavlačevanja študija" in pomeni "koriščenje ugodnosti". Predlagano je, da študentje znižajo mejo povprečnega študija, saj bi se tako prej zaposlili.

Tako imenovani 'absolvenški staž' omogoča 70. člen Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 119/06 – uradno prečiščeno besedilo, 59/07-ZŠtip, 15/08 – odl. US, 64/08, 86/09, 62/10-ZUPJS, 34/11 – odl. US in 78/11), ki pravi, da status študenta preneha, če ta ne diplomira v 12ih mesecih po zaključku zadnjega semestra oziroma ne dokonča podiplomskega študija v ustreznem, s statutom predpisanem roku. V teh primerih se študentu iz upravičenih razlogov status študenta lahko tudi podaljša, vendar največ za eno leto.

Status študenta je opredeljen v 65. členu Zakona o visokem šolstvu in je vezan na osebo, ki se vpiše na visokošolski zavod na podlagi razpisa za vpis in se izobražuje po do- ali podiplomskem študijskem programu. Status študenta se izkazuje s študentsko izkaznico.

Zakon o visokem šolstvu v 69. členu določa, da imajo študenti pravico do zdravstvenega varstva in drugih ugodnosti ter pravic (na primer prehrana, prevozi, štipendiranje) v skladu s posebnimi predpisi, če niso v delovnem razmerju ali prijavljeni kot iskalci zaposlitve. Študenti imajo tudi možnost bivanja v študentskih domovih in drugih zavodih, registriranih za dejavnost študentskih domov. Pravice študentov, ki se navezujejo na njihovo zdravstveno varstvo, prehrano, štipendiranje in delo prek študentskih servisov, podrobneje opredeljujejo pravni akti, ki sodijo v pristojnost različnih ministrstev. Prva pravica je v pristojnosti Ministrstva za zdravje, ostale tri pa v pristojnosti Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Menimo zato, da bi bilo pri spremembi zakonodaje v skladu s predlogom potrebno sodelovanje celotne vlade. Prenova visokošolskega sistema in s tem povezanih pravic študentom mora namreč potekati medresorsko usklajeno.

Zakon o visokem šolstvu se bo v bližnji prihodnosti res spremenil in dopolnil, pri čemer se bodo proučile tudi določbe o statusu študenta. Pri tem moramo opozoriti na sprejeto Resolucijo na Nacionalnem programu visokega šolstva 2011-2020 (Uradni list RS, št. 41/11); v poglavju 2.7 o socialni razsežnosti je namreč zapisano:

V prihodnjem desetletju se želi omogočiti širok dostop do terciarnega izobraževanja in študij omogočiti vsem, ki imajo interes in so sposobni študirati, ter jim zagotoviti pogoje za uspešno dokončanje študija. Kljub velikemu porastu števila študentov in razmeroma visoki vključenosti generacije v terciarno izobraževanje še ni oblikovanih mehanizmov spremljanja študentskega telesa ter sistemsko prepoznanih ovir k študiju in njegovemu zaključku. Podatki kažejo, da je odstotek tistih, ki ne zaključijo študija, visok (35 %), še posebej ob primerjavi z nekaterimi drugimi državami Evropske unije ali OECD. V ta namen se želi poenostiti sistem socialnih transferjev za študente v enotnejšo obliko. Prav tako se bodo oblikovali sistemi spremljanja študentskega telesa in odkrivanja ovir k študiju ter sproti, na podlagi ugotovitev, sprejemali ukrepe in prilagajali sistem socialnih transferjev. Visokošolske institucije bodo oblikovale institucionalne prakse pri sledenju svojim študentom. /.../

Aktivna vloga posameznika – študenta je pomembna za osebni razvoj in uveljavitev v družbi. Z vključevanjem v programe interesne dejavnosti, ki so namenjeni predvsem študentom in se izvajajo na univerzah oziroma drugih visokošolskih institucijah kot dodatna dejavnost na področjih neformalnega izobraževanja, kulture, umetnosti, športa in na drugih področjih, lahko posameznik uveljavi oziroma uresniči svoje cilje. Z aktivno vključenostjo v takšne programe sistematično pridobiva in krepi vrednote, ki krepijo akademski duh in posameznika uveljavljajo kot intelektualca v družbeni piramidi. Znanje in izkušnje, ki jih na ta način pridobiva, pa so pomembni pri nadaljnjem delu posameznika. Cilj je oblikovati posameznika, ki bo s svojo aktivno vlogo pripomogel k razvoju akademskega, kulturnega in družbeno kritičnega okolja, kar bo nedvomno vplivalo na družbeno-ekonomski in socialni položaj celotne družbe.

Omogočiti se želi študij brez šolnin, vendar pravičnejše in v luči vseživljenjskega učenja. Država bo posamezniku plačala stroške študija za prvo študijsko stopnjo kadar koli v življenju, vendar le štiri oziroma pet let v polnem obsegu oziroma 240 ali 300 ECTS glede na dolžino trajanja študijskega programa, kar pomeni eno leto več, kot bo nominalna dolžina študija, pri čemer se bo ta dolžina ustrezno prilagodila za programe, ki izobražujejo za evropsko regulirane poklice. V primeru prilagojenega študija bodo stroški študija na leto sorazmerno nižji, država pa bo financirala stroške za 240 ali 300 ECTS za prvo študijsko stopnjo (pri »delnem študiju« torej več kot štiri ali pet nominalnih let). Posameznik bo lahko koristil pravico 240 ali 300 ECTS za izobraževanje na prvi stopnji študija kadar koli v življenju, lahko bo tudi vstopal in izstopal iz sistema. Če bo ponavljal ali se prepisal večkrat, tako da bo skupaj njegovo izobraževanje trajalo več kot štiri oziroma pet let, bo stroške študija za čas nad 240 oziroma 300 ECTS kriš sam, pri čemer omejitve ne bo veljale v izjemnih osebnih situacijah (npr. za študente s posebnimi potrebami, študente starše), ki bodo obravnavane individualno in bodo na tej podlagi določeni pogoji za dokončanje študija, čas njegovega trajanja in čas prejemanja socialnih transferjev, ki bo v teh primerih lahko daljši od štirih oziroma petih let. Šolnine v primeru daljšega študija se bodo določile celostno tako, da ne bodo diskriminatome glede na področje študija. Pravico do kritja stroškov izobraževanja na prvi študijski stopnji bodo lahko koristili vsi posamezniki, ki še ne bodo imeli dosežene izobrazbe na tej ravni, oziroma tisti, ki jim država še ni financirala študija na tej ravni. Štiri ali pet let oziroma ustrezno obdobje za študente reguliranih poklicev EU in študente s posebnimi potrebami jim bodo pripadale tudi vse druge socialne ugodnosti, torej štipendije, subvencije za prehrano, prevoze, bivanje ipd. skladno z zakonodajo na področju socialnih transferjev.

Na drugi stopnji študija bo država financirala stroške študija posamezniku za 60 ali 120 ECTS glede na dolžino izbranega študijskega programa oziroma eno ali dve leti kadar koli v življenju, vendar bo posameznik ob neuspešnem zaključku sredstva vmiš državi. Obdobje, v katerem bo moral posameznik zaključiti študij, preden jih bo vmiš, bo pet let več, kot je vpisal zadnje ECTS. Višina šolnine za vračanje v primeru neuspešnega zaključka se bo določila celostno tako, da ne bo diskriminatoma glede na področje študija. Socialne ugodnosti, povezane s statusom študenta, bo lahko posameznik na drugi študijski stopnji koristil eno ali dve leti skladno z zakonodajo na področju socialnih transferjev. Tudi te omejitve bodo prilagojene v primeru zgoraj opisanih izjemnih osebnih situacij. Skupaj za prvo in drugo študijsko stopnjo bo država torej kriš stroške študija posamezniku za 360 ECTS z izjemo daljših programov, ki izobražujejo za EU regulirane poklice. "

Dodamo naj, da trajanje študija v slovenskem prostoru res ni zadovoljivo. Pri primerjanju slednjega na dodiplomskih študijskih programih (treba je upoštevati, da so to študijski programi različnih dolžin) lahko ugotovimo, da je bil 6,3 leta; na prejšnjih visokošolskih študijskih programih 5,9 let in na prejšnjih univerzitetnih študijskih programih 6,8 let. Javne univerze so prednostno sledile cilju povečanja učinkovitosti dokončanja študija, tako da so začele s

spodbujanjem študentov, ki so študij prekinili, k dokončanju študija. Zato se tudi povečuje število študentov, ki so diplomirali po več kot 9 letih študija. Pričakuje se, da se bo ta trend nadaljeval vse do študijskega leta 2015/2016 oziroma dokler bo mogoče dokončati prejšnje študijske programe. Čas trajanja študija na dodiplomskih študijskih programih od vpisa do diplomiranja se razlikuje tudi po visokošolskih zavodih.

Razlogi za dolžino študija se med študenti in zavodi razlikujejo, odvisni pa so tako od objektivnih kot subjektivnih razlogov. Zavedati se je treba, da študenti od vpisa v 1. letnik do zaključka študija nimajo vsa leta status študenta. Če namreč ne izpolnijo pogoja za vpis v višjih letnik, če ne morejo (več) ponavljati in so izkoristili možnost t.i. absolventa, jim ta status ne more biti dodeljen. Poleg tega študenti pogosto, zaradi ugodnosti, ki jih status študenta prinaša (študentsko delo, boni za prehrano, zdravstveno zavarovanje itd.), s študijem namerno zavlačujejo (npr. ponavljajo, podaljšujejo absolventa, ne diplomirajo v roku) in nadaljujejo študij na višji stopnji.

Predlog, da bi študijski program ali razpis o vpisu za vpis vseboval informacijo o zaposljivosti diplomantov, je tako vsebinsko kot metodološko težko uresničljiv. Podatki med leti se namreč spreminjajo in so lahko zavajajoči. Stanje trga dela čez 4 ali 5 let, ko bodo kandidati zaključili študij, namreč ni predvidljivo in kakršnakoli ocena prihodnosti, pravzaprav tudi ocena trenutnega stanja, ne moreta služiti študentu za realno presojo njegovih možnosti zaposlitve po pridobljeni diplomi. Menimo sicer, da so bodoči študenti s strani svetovalnih služb na srednjih šolah, svojih staršev, sorodnikov in prijateljev seznanjeni s trenutnim povpraševanjem delodajalcev po posameznih profilih delavcev, vendar pa jim ta informacija ni bistvenega pomena pri odločanju za posamezen študij. Ugotovljamo namreč, da se večina kandidatov za študij še vedno odloča na podlagi osebnih preferenc, to je zaradi npr. področja, predmetnika ali lokacije študija, ne pa zaradi perspektivnosti zaposlitve.

V okviru presojanja zaposljivosti diplomantov se moramo tudi zavedati, da je odgovornost za kakovost visokega šolstva še naprej v (primarni) pristojnosti visokošolskih zavodov samih in je odvisna predvsem od kompetentnega raziskovalno ter pedagoško odlično usposobljenega akademskega osebja ter motiviranih in ambicioznih študentov. Po veljavnem Zakonu o visokem šolstvu za kakovost slovenskega visokega in višjega šolstva skrbi tudi Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu.

Naj za zaključek dodamo, da mora Slovenija v skladu z evropskimi usmeritvami pripraviti nacionalno ogrodje kvalifikacij. Pri njegovem snovanju sodeluje več resorjev (od dela do šolstva) in delodajalci; trenutno je v fazi oblikovanja končnega besedila. Del tega ogrodja naj bi bili tudi cilji in izhodišča za oblikovanje študijskih programov. Delodajalci bodo tako lažje presojali kompetence diplomantov, ti pa se lažje odločali o svoji študijski in poslovni karieri.

Prijazen pozdrav.

Pripravila:
Marina Očko
Podsekretarka

dr. Stojan Sorčan
Generalni direktor
Direktorata za visoko šolstvo

[Handwritten signature]
P. P. 020-1/2015/59
2 dne 4.3.2015